

ΛΥΣΣΑΣΜΕΝΑ ΣΚΥΛΙΑ

ο πόλεμος στη Λιβύη, η Μεσόγειος, ο κόσμος

Οι σύμμαχοι που είναι ο καθένας μόνος του

Περίεργο πράγμα μα την αλήθεια αυτή η “παγκόσμια διακυβέρνηση”. Και η 10η του Μάρτη μια από τις πιο παράξενες στιγμές της. Εκείνη τη μέρα το γαλλικό κράτος έγινε το πρώτο στον κόσμο που αποφάσισε να αναγνωρίσει μονομερώς το “Λιβυκό Εθνικό Συμβούλιο” (δηλαδή τους λεγόμενους “εξεγερμένους”) σαν επίσημη κυβέρνηση της Λιβύης. Και κοίτα να δεις ημερομηνία που διαλέξανε οι ευγενείς Γάλλοι: Για την ίδια μέρα είχε προγραμματιστεί η συνάντηση των υπουργών εξωτερικών της Ε.Ε που θα αποφάσιζε τι θα κάνει ο ωραίος μας “υπερεθνικός οργανισμός” σχετικά με τη Λιβύη. Λέγεται μάλιστα πως εκεί, η είδηση ότι το γαλλικό κράτος είχε αποφασίσει να κάνει τα δικά του, προκάλεσε μια κάποια... εντοχλημένη αμηχανία.

Στις διακρατικές σχέσεις οι αμηχανίες είναι για τα μάτια του κόσμου. Ήταν γνωστό ότι στο ζήτημα της Λιβύης, όπως και σε μια πληθώρα ζητημάτων από εκείνα που “μετράνε”, τα κράτη της Ε.Ε κινούνται από διαφορετικά ειδικά εθνικά συμφέροντα. Ακριβώς επειδή αυτά τα ειδικά εθνικά συμφέροντα συνηθίζεται να αποκρύπτονται επιμελώς, ο πόλεμος της Λιβύης, όπως και άλλοι παρόμοιοι που έχουν συμβεί στο παρελθόν και θα συμβούν στο μέλλον, είναι δυνατόν να μας παρουσιάζεται ενδεδυμένος τον μανδύα του ακατανόητου.

Ας δούμε λοιπόν ορισμένα από αυτά τα ειδικά συμφέροντα. Και ας ξεκινήσουμε από τη Γαλλία που κινήθηκε πρώτη για την “προστασία των αμάχων” και της λιβυκής εξέγερσης. Η άρση του εμπάργκο όπλων που είχε επιβάλλει η Ευρωπαϊκή Ένωση προς το καθεστώς Καντάφι και έλαβε χώρα μετά βαιών και κλάδων το 2004, λέγεται πως είχε πίσω της συντονισμένες γαλλικές και ιταλικές προσπάθειες. Πράγματι, στα χρόνια που ακολούθησαν οι Γάλλοι έμποροι όπλων προσπάθησαν να αδράξουν την ευκαιρία και πούλησαν στη Λιβύη όπλα αξίας κάπου μισού δισεκατομμυρίου δολαρίων, ποσό που δεν θα 'λεγε κανείς πως είναι και το μεγαλύτερο που παίζει στους σχετικούς χώρους και πάντως ωχριά μπροστά στα 4 δισ. που είναι το αντίστοιχο νούμερο για τη Ρωσία. Μέχρι την εξέγερση, οι σχέσεις μεταξύ γαλλικής βιομηχανίας όπλων και Λιβυκής κυβέρνησης εξελίσσονταν παρομοίως και το 2010 το γαλλικό κράτος συνομιλούσε με τη Λιβύη με θέμα την πώληση 14 καινούριων Dassault Mirage και τον εκσυγχρονισμό μέρους της υπόλοιπης Λιβυκής αεροπορίας που (πιθανόν) τώρα πια μετατρέπεται σε παλιοσίδηρα για ανθρωπιστικούς λόγους. Όσο για τα πετρέλαια της Λιβύης και την εκμετάλλευσή τους, μπορεί το γαλλικό κράτος να κάλυπτε το 10% των αναγκών του χάρη στις σχετικές εισαγωγές από τη Λιβύη, αλλά για τους Γάλλους το πετρέλαιο δεν είναι η βασική πηγή ενέργειας - προτιμούν τους πυρηνικούς αντιδραστήρες. Συνεπώς η γαλλική ενεργειακή Total δεν είναι τόσο βαθιά αναμειγμένη στην εκμετάλλευση των Λιβυκών κοιτασμάτων όσο η αντίστοιχη ιταλική ENI, ή έστω η γερμανική Wintershall. Εν τω μεταξύ, υπάρχει ένα επιπλέον ζητημάκι πρώτων υλών το οποίο θα μπορούσε να πει κανείς ότι ενδιαφέρει ορισμένα από τα δυνατά χαρτιά του γαλλικού καπιταλισμού. Η Λιβύη έχει τη χαρά να μοιράζεται με άλλα τρία κράτη της περιοχής το μεγαλύτερο κοιτάσμα υπόγειου νερού στον κόσμο, ενώ οι τρεις μεγαλύτερες γαλλικές εταιρείες εμπορίας νερού τυγχάνει να είναι οι μεγαλύτερες στον κόσμο· ελέγχουν το 40% της παγκόσμιας συνολικής διακίνησης νερού. Για τα γαλλικά εταιρικά συμφέροντα, ας σταματήσουμε εδώ.

Και ας ξαναγυρίσουμε στα ακατανόητα σημεία αυτού του πολέμου. Αμέσως μετά την μονομερή αναγνώριση των Λιβυών εξεγερμένων, ένας καλός φίλος του γαλλικού κράτους έκανε την εμφάνισή του. Ήταν η Μεγάλη Βρετανία που, μπορεί να μη γουστάρει να έχει για νόμισμα το Ευρώ, αλλά ενδιαφέρθηκε εξ αρχής να επιβάλλει ζώνη απαγόρευσης πτήσεων και πάλεψε σκληρά γι' αυτό την εβδομάδα που ακολούθησε την 10η Μαρτίου. Το λοιπόν, μέχρι να ενσκήψει το ανθρωπιστικό ζήτημα, η Μεγάλη Βρετανία δεν τα πήγαινε πολύ καλά με τα λιβυκά πετρέλαια. Είναι επίσης αλήθεια πως η βρετανική BP έφαγε πρόσφατα μια καλή σφαλιάρα με την πλατφόρμα που εξεργάγη στον κόλπο του Μεξικό. Λέγεται μάλιστα πως το κόστος της όλης υπόθεσης ανέρχεται σε κάποιες δεκάδες δισεκατομμύρια δολάρια. Για μαντέψτε τώρα πού σκόπευε η BP να βγάλει τα σπασμένα! Πολύ σωστά: στη Λιβύη. Το 2009 η BP ανακοίνωσε ότι σκοπεύει να επενδύσει 20 δισεκατομμύρια δολάρια στη λιβυκή παραγωγή πετρελαίου τα επόμενα είκοσι χρόνια και ετοιμάστηκε να στήσει πλατφόρμες άντλησης πετρελαίου στα ανοικτά της Λιβύης. Ο συνταγματάρχης Καντάφι δεν είχε πρόβλημα με αυτό, είχε όμως ο Ιταλός υπουργός εξωτερικών Φράνκο Φρατίνι. Που αμέσως είχε σπεύσει να δηλώσει μέσες άκρες ότι η BP καλά θα έκανε να αναβάλλει το φιλόδοξο εγχείρημα “έως ότου ολοκληρωθούν οι έρευνες γύρω από το τι ακριβώς συνέβη στον κόλπο του Μεξικό”. Σωστό κι αυτό· γιατί εκτός από τα δικαιώματα των ανθρώπων υπάρχουν και τα δικαιώματα των ψαριών για να ασχολούνται οι υπουργοί των εξωτερικών του κόσμου τούτου.

Δεν ξέρουμε αν είναι λόγω του φόβου για το απεμπλουτισμένο ουράνιο, αλλά το ιταλικό κράτος εξαρχής δεν επέδειξε μεγάλη καούρα για τις ανθρωπιστικές όψεις του λιβυκού ζητήματος και την ευημερία της εξέγερσης. Από τις 22 του Φλεβάρη και αντιγράφοντας επακριβώς την φρασεολογία του Καντάφι τζούνιορ, ο κύριος Φρατίνι εξέφραζε τις ανησυχίες του σχετικά με την “αυτοανακήρυξη του επονομαζόμενου ισλαμικού εμιράτου της Βεγγάζης”, ενώ ένα μήνα μετά, στις 21 του Μάρτη και ενώ οι Αγγλογάλλοι με τους Αμερικάνους επέβαλλαν ζώνη απαγόρευσης πτήσεων, ο ίδιος ξεκαθάριζε ότι “αν δεν υπάρξει συντονισμός των επιχειρήσεων από το ΝΑΤΟ, η Ιταλία θα αναλάβει εκ νέου τον έλεγχο των βάσεων που βρίσκονται στο έδαφός της”.

Γούστο θα 'χε να δούμε πώς γίνεται αυτό και ποιες άραγε εναλλακτικές βάσεις υπάρχουν για να χρησιμοποιηθούν σε ένα τέτοιο ζοφερό ενδεχόμενο. Προτού πάντως ενσκήψει το “ανθρωπιστικό ζήτημα”, το Ιταλικό κράτος ήταν το καλύτερα πλασαρισμένο στην εκμετάλλευση της εργασίας και των πρώτων υλών της Λιβύης. Η Λιβύη είναι σε απόσταση βολής και πρώην ιταλική αποικία, οπότε η ιταλική ενεργειακή ENI δραστηριοποιείται στη χώρα από το 1959, παρά τα εμπόδια και τις κυρώσεις και είναι η καλύτερα πλασαρισμένη πετρελαιική γύρω από τα ντόπια κοιτάσματα. Μέχρι πρότινος η Ιταλία ρουφούσε το 24% των αναγκών της σε πετρέλαιο από τα κοιτάσματα της ENI. Εδώ συγκαταλέγονται το κοιτάσμα Βουρί, “το μεγαλύτερο θαλάσσιο κοιτάσμα της Μεσογείου”, που βρίσκεται ακριβώς έξω από την Τρίπολη, καθώς και τα κοιτάσματα Wafa και Elephant στη δυτική και νοτιοδυτική Λιβύη. Από τα βασικά περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας είναι ο αγωγός φυσικού αερίου Greenstream, ο οποίος ξεκινάει από τη δυτική Λιβύη, η κατασκευή του οποίου κόστισε 6,6 δισεκατομμύρια δολάρια και από τον οποίο η Ιταλία ρουφάει το 15% των αναγκών της σε φυσικό αέριο. ‘Η καλύτερα “ρουφούσε”, αφού η ροή διακόπηκε για λόγους ανθρωπιστικών βομβαρδισμών και προστασίας της εξέγερσης και η Ιταλία αναγκάζεται να αναπληρώσει το κενό με εισαγωγή φυσικού αερίου...

... από τη Ρωσία'. Σε άλλες λιγότερο προσοδοφόρες περιοχές του επιχειρούν, πριν την ανθρωπιστική καταστροφή το Ιταλικό κράτος διαπαράγματουόταν με τη Λιβύη συμβόλαια σχετικά με την ασφάλεια ύψους 1,1 δισεκατομμυρίων δολαρίων, μεταξύ των οποίων και ένα ωραιότατο σύστημα ελέγχου των συνόρων για να παταχθεί ακόμη καλύτερα η λαθρομετανάστευση. Επίσης, η ιταλική επικράτεια αποτελούσε αγαπημένο σημείο επενδύσεων για το “κρατικό επενδυτικό ταμείο της Λιβύης”. Αυτό το επενδυτικό κεφάλαιο ύψους 50 δισεκατομμυρίων δολαρίων είχε στην κατοχή του το 7,2% της μεγαλύτερης ιταλικής τράπεζας Unicredit και το 1% της ENI, ποσοστό που οι υπεύθυνοι ήθελαν να ανεβάσουν στο 10%. Αλλά και αυτά είναι περασμένα μεγαλεία -τα περιουσιακά στοιχεία του κεφαλαίου πάγωσαν από τις ΗΠΑ και τη Μεγάλη Βρετανία, οπότε τώρα που μιλάμε, είναι πιθανόν διάφορες κολώνες της ιταλικής οικονομίας να ψάχνουν κάνα ψιλό.

Κρατήστε αυτή την εικόνα. Είναι μια εικόνα κρατών που έχουν πάτημα στη Λιβύη και θέλουν να αποκτήσουν μεγαλύτερο, κρατών που δεν έχουν πάτημα στη Λιβύη και θέλουν να αποκτήσουν, κρατών που έχουν πάτημα στη Λιβύη και δεν θέλουν να το χάσουν και [για τη Γερμανία ακόμη δεν είπαμε τίποτα] κρατών που δεν έχουν πάτημα στη Λιβύη και είναι ασύμφορο να κάβουν κάτι γι' αυτό. Και ξαφνικά...

Εξηγήσεις μέρος I: Το “γέω” της γεωπολιτικής και ο πόλεμος στη Λιβύη

Και ξαφνικά, εκεί που οι διαγκωνισμοί των αφεντικών γύρω από τη Λιβύη εξελίσσονταν περισσότερο ή λιγότερο απρόσκοπτα, συνέβη το απρόοπτο. Πρώτα το Λιβυκό προλεταριάτο εξεγέρθηκε. Αφού η εξέγερση δεν μπόρεσε να καταπιγεί με σφαίρες, ορισμένα τμήματα του Λιβυκού κράτους διασπάστηκαν και επιδόθηκαν σε προσπάθεια ανάληψης της ηγεσίας της εξέγερσης. Εν τω μεταξύ, φαίνεται πως ο Καντάφι και οι γιοι του δεν ήταν μόνο μια οικογένεια τρελών φασιστών που θα σαρωνόταν εύκολα από την εξέγερση, αλλά εξέφραζαν σημαντικό τμήμα βαθύτερων δομών εξουσίας και συμφερόντων της Λιβυκής ελίτ. Όπως και να 'χει, όχι μόνο άντεξαν, αλλά κράτησαν υπό τον έλεγχό τους ικανό ποσοστό των μηχανισμών ασφαλείας του Λιβυκού κράτους ώστε να μπορούν να περάσουν σε επιτυχημένη αντεπίθεση. Η αντεπίθεση εξελίχθηκε στριμώνοντας όλο και περισσότερο τις δυνάμεις που είχαν αναλάβει τον έλεγχο της ανατολικής Λιβύης. Και εκεί στις 10 του Μάρτη, ενώ το Λιβυκό κράτος που είχε διασπαστεί ετοιμαζόταν να επανενωθεί με καταφανή επικράτηση του Καντάφι και των συν αυτώ, το Γαλλικό κράτος, το Αγγλικό κράτος και οι ΗΠΑ αποφάσισαν να επέμβουν όχι για να κερδίσουν οι ανατολικοί, αλλά γιατί η όλη υπόθεση ήταν ευκαιρία από αυτές που δεν χάνονται.

Παρατήρηση πρώτη: Η επέμβαση έχει

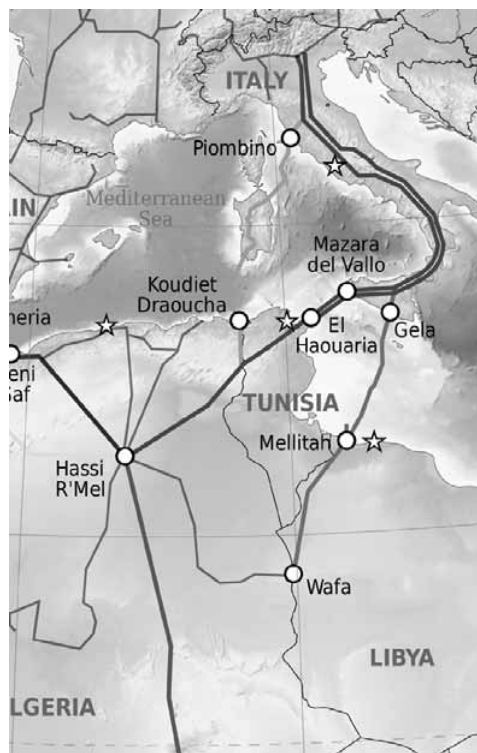
προς το παρόν τη μορφή της “απαγόρευσης πτήσεων” και του ταυτόχρονου εμπάργκο όπλων προς τη Λιβύη. Αυτός ο συνδυασμός είναι ένα κόλπο παλιό και πολυδοκιμασμένο τουλάχιστον από τον καιρό του ισπανικού εμφυλίου πολέμου. Σε κάποια από τις πιο πρόσφατες εφαρμογές, στον πόλεμο της Βοσνίας, αυτός ο συνδυασμός διασφάλισε πως ο σερβικός στρατός θα σκοτώνει ανενόχλητος επί τρία και βάλε χρόνια δίχως οι αντίπαλοί του να μπορούν να αμυνθούν. Ο Roger Cohen, δημοσιογράφος των New York Times, έγραψε σχετικά τα εξής:

Επί χρόνια παρακολουθούσα μια “ζώνη απαγόρευσης πτήσεων” στη Βοσνία. Παρακολουθούσα τους μουσουλμάνους της Βοσνίας να σφαγιάζονται ενώ το ΝΑΤΟ περιπολούσε στους αιθέρους. Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ επέβαλε τη ζώνη απαγόρευσης πτήσεων τον Οκτώβριο του 1992, η σφαγή της Σρεμπρέντσα έγινε τον Ιούλιο του 1995. (...) Οι ζώνες απαγόρευσης πτήσεων είναι για τα πουλιά².

Παρατήρηση δεύτερη: Αλλά δεν είναι ανάγκη εκείνοι που εφαρμόζουν την απαγόρευση πτήσεων να υποστηρίζουν σώνεια και καλά κάποιον από τους δύο αντιμαχόμενους. Μπορεί απλά να μην θέλουν να νικήσει κανείς από τους δύο, τουλάχιστον έως ότου πραγματοποιηθούν ορισμένοι επιθυμητοί στόχοι. Φαίνεται πως αυτή είναι και η περίπτωση της Λιβύης. Στις 29 του Μάρτη και καθώς οι “ανελέ-

ητοι” βομβαρδισμοί του Καντάφι από “τους δυτικούς” μετρούσαν ήδη σχεδόν δύο εβδομάδες, “οι αντάρτες έζησαν μία επανάληψη της υποχώρησης στην οποία είχαν υποχρεωθεί και προ τριών εβδομάδων. Μετά από δύο ημέρες προέλασης και ενώ είχαν φτάσει προ της στρατηγικής πόλης Σύρτης, γενέτειρας του Καντάφι, η αντεπίθεση των κυβερνητικών δυνάμεων τους υποχρέωσε σε ταχύτατη αναδίπλωση και επιστροφή στις πόλεις Μπεν Τζαουάντ και Ρας Λανούφ (...)”. Και μια εβδομάδα αργότερα, ο Αμπντούλ Φατάχ Γιούνις, επικεφαλής των στρατιωτικών δυνάμεων των ανταρτών, εξέφρασε δημοσίως τις απορίες του για τα τεκταινόμενα γύρω από την πολιορκούμενη πόλη Μισράτα: “Δυστυχώς, και λυπάμαι που το λέω αυτό, το ΝΑΤΟ

Φυσικό αέριο στα δυτικά: Ο αγωγός Greenstream

Ο αγωγός Greenstream, είναι η πιο ανατολική από τις γραμμές του χάρτη. Ξεκινάει από το κοιτάσμα της Wafa και φτάνει στη Σικελία υποθαλάσσια. Η κατασκευή του κόστισε 6,6 δισ. δολάρια και εγκαινιάστηκε παρουσία των κυρίων Μπερλουσκόνι και Καντάφι σε λαμπρή τελετή στις 7 Οκτωβρίου του 2004.

μας απογοήτευσε. Ενημερώνουμε αμέσως το NATO για τις κινήσεις των δυνάμεων του Καντάφι, αλλά η αντίδρασή τους είναι πολύ αργή. Μέχρι να πάνε οι πληροφορίες από τον ένα αξιωματικό στον άλλο χρειάζονται οκτώ ώρες. Θα καθίσουν αυτές οι δυνάμεις να περιμένουν τόσες ώρες; Όχι, θα πάνε στις πόλεις και θα τις κάψουν”³. Πράγματι: αν για να πάει μια πληροφορία από τον ένα στον άλλο πρέπει να κολλήσουν ένα ένσημο ο καθένας, δεν πρόκειται περί στρατού, αλλά περί της Α' ΔΟΥ Αθηνών. Δίχως να ξεχνάμε ότι, εκτός από εξεγερμένους, ο Γιούνις είναι και πρώην υπουργός εσωτερικών του Καντάφι, άρα όσο να 'ναι, όλο και κάτι καταλαβαίνει από κρατική συμπεριφορά, ας αναρωτηθούμε μαζί του: αυτοί που βομβαρδίζουν, βοηθάνε την ανατολική πλευρά, ή όχι; προβλέψεις φοβόμαστε να κάνουμε, αλλά μας φαίνεται πως η απάντηση είναι όχι: “οι σύμμαχοι” συντονίζονται με βόμβες, με καθυστερήσεις και έγκαιρες παρεμβάσεις το πέρα δώθε των δύο πλευρών με απώτερο στόχο τη δημιουργία μιας στρατιωτικά αδιέξοδης κατάστασης από την οποία να μπορούν να ωφεληθούν οι ίδιοι παρεμβαίνοντας περαιτέρω. Φυσικά αυτό δεν σημαίνει ότι ο Καντάφι πρέπει κατ' ανάγκην να παραμείνει στη θέση του, μπορεί όμως να σημαίνει ότι αντικαθίσταται από κάποιον άλλον. Έτσι μπορούμε να αντιληφθούμε και τις φήμες που θέλουν τους γιους του να συζητούν την απομάκρυνση του πατέρα τους (αχάριστος ο δόκτωρ της αντιπαγκοσμιοποίησης!).

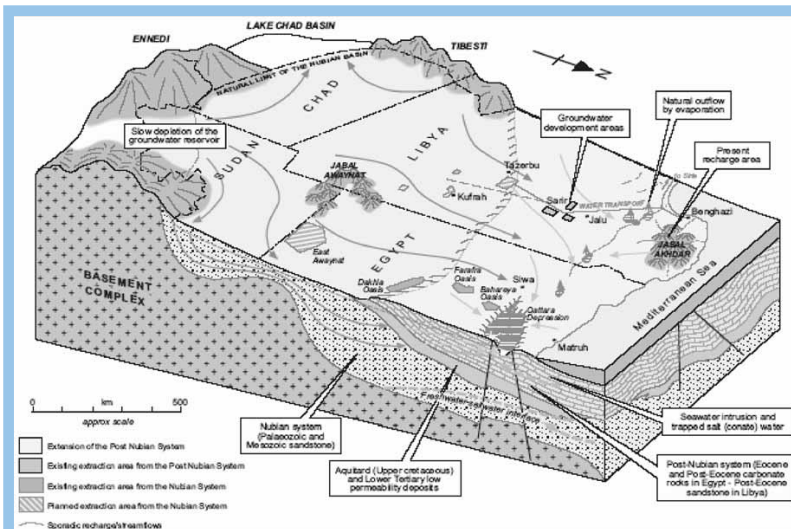
Παρατήρηση τρίτη: Οι “σύμμαχοι” δεν έχουν ενιαία συμφέροντα, ούτε έχουν να περιμένουν τα ίδια πράγματα από τον πόλεμο της Λιβύης. Το αγγλικό και το γαλλικό κράτος προφανώς επιζητούν να αποκτήσουν πάτημα εκεί που δεν είχαν. Εδώ μπορεί να πει κανείς ότι τα συμφέροντά τους ταιριάζουν με τους σχεδιασμούς του αμερικανικού κράτους που από καιρό αποζητά διακαώς μια βάση στην Αφρική, χώρια που αγχώνεται χαρακτηριστικά για το μέλλον που κουβαλάει μαζί της η αραβική εξέγερση και επιζητά να βρει καινούρια πατήματα και να σταθεροποιήσει εκ νέου τα παλιά στις νότιες ακτές της Μεσογείου και βεβαίως στην αραβική χερσόνησο. “Αι ΗΠΑ” που λέγαμε παλιά στα μέρη μας, βρήκαν ευκαιρία να κάνουν στη Λιβύη εκείνο που πολύ πιο εύκολα έγινε λίγες μέρες πριν στο Μπαχρέν και εκείνο που σκέφτονται σοβαρά να πράξουν στην Υεμένη: να πατάξουν την εξέγερση μετατρέποντας στο μεταξύ την “αποσταθεροποίηση” σε ευκαιρία για στρατιωτική παρουσία. Τους δύο τελευταίους μήνες ο υπουργός άμυνας κύριος Γκέιτς έχει τρελαθεί να στριφογυρνάει από τη Σαουδική Αραβία στο Ιράκ και πίσω, ενώ η συζήτηση περί “Αλ Κάιντα στο Μαγκρέμπ” και “Αλ Κάιντα της Υεμένης” (για να μην πούμε της Αραβικής χερσονήσου) είναι ενδεικτική για το μέλλον του πράγματος. Και εδώ ίσως έχουμε μια κάποια διαφοροποίηση μεταξύ των “συμμάχων” του λιβυκού πολέμου. Γιατί προκειμένου “αι ΗΠΑ” να πετύχουν τον ευγενή τους στόχο, ενδέχεται η υπόθεση να πρέπει να κολλήσει σε κάποιου είδους αδιέξοδη ισοπαλία, κατάσταση στην οποία θα μπορούσαν να διεκδικήσουν δικαίωμα πιο μόνιμης παρουσίας, πάντα για “ανθρωπιστικούς λόγους”. Οι Αγγλογάλλοι από την άλλη, αν δρούσαν μόνοι τους, μπορεί και να προτιμούσαν μια επικράτηση των “εξεγερμένων” και μαζί τις ακόλουθες συμφωνίες. Τι να κάνουν όμως; Ότι κάνουν συνήθως τα κράτη στις διακρατικές συμμαχίες: ασκούν την τέχνη του εφικτού. Κρατήστε και κάτι ακόμα: Όλη αυτή η συζήτηση γίνεται ενώ “αι ΗΠΑ” [υποτίθεται πως] ετοιμάζονται να

αποχωρήσουν από το Ιράκ μέχρι το τέλος του χρόνου. Εκτός κι αν τελικά χρειαστεί να μείνουν, ε;

Το ιταλικό κράτος είναι η μεριά που έχει τα περισσότερα να χάσει από την όλη υπόθεση, αφού η προϋπάρχουσα κατάσταση το ευνοούσε. Ας σημειωθεί μάλιστα εδώ ότι πολλά από τα καυτά σημεία ιταλικών συμφερόντων βρίσκονται στη δυτική μεριά που προς το παρόν ελέγχεται από τους κυβερνητικούς (δείτε για παράδειγμα τον χάρτη με τον αγωγό Greenstream). Από τη μια λοιπόν το ιταλικό κράτος πρέπει να μείνει κοντά στο μπάχαλο ώστε να διεκδικήσει όσο λιγότερη χασούρα μπορεί. Από την άλλη, πρέπει να έχει υπ' όψη ένα σχεδιασμό για την επόμενη μέρα, ακόμη και σε περίπτωση που ο Καντάφι ή κάποιος συνδυασμός των υποστηρικτών του παραμείνει στην εξουσία, τουλάχιστον στα δυτικά. Εδώ που τα λέμε, αν ήταν στο χέρι των Ιταλών, ο Καντάφι θα είχε αφεθεί ελεύθερος να κάνει τα δικά του και όλα θα τελείωναν συντόμως. Αφού όμως οι ιταλικές αντιρρήσεις απέβησαν άκαρπες μπροστά στην πολεμική αποφασιστικότητα των υπόλοιπων σκύλων, οι Ιταλοί ζήτησαν επιτακτικά και τα κατάρφρα, πρώτον το NATO να αναλάβει τη διοίκηση των επιχειρήσεων ώστε η φάση να μην είναι εντελώς μπάτε (αγγλοαμερικανικοί) σκύλοι αλέστε και έπειτα να αναλάβουν οι ίδιοι τη διοίκηση των NATOικών ναυτι-

κών επιχειρήσεων που στοχεύουν στην επιβολή του εμπάργκο όπλων στην Τρίπολη. Ειδικά η δεύτερη είναι μια αρμοδιότητα που βοηθάει να μη καθεί κάθε επαφή με τον πάλαι ποτέ λατρεμένο συνταγματάρχη ή όποιον τον διαδεχθεί στη Δυτική Λιβύη, χώρια που οι Ιταλοί μπορούν ακόμη και να τον βοηθήσουν εφόσον παραστεί ανάγκη.

Απομένει το γερμανικό κράτος. Η στάση των Γερμανών στην όλη υπόθεση, τους έφερε στιγμιαία να συνυπάρχουν στον μεστό λόγο του συνταγματάρχη Καντάφι με κράτη όπως η Κίνα, η Ρωσία και η Ινδία (“σε αυτούς θα δώσω τα πετρέλαια όταν νικήσω, έτσι για να μάθετε”), πράγμα που έκανε διάφορους να αμφιβάλλουν περί του τι στο διάολο είναι επιτέλους αυτός ο “δυτικός κόσμος” και ποιους ακριβώς περιλαμβάνει. Όντως, το γερμανικό κράτος, όχι μόνο αντιτέθηκε στις επιχειρήσεις (των άλλων) εξαρχής, αλλά ακόμη και όταν είδε πως η επέμβαση είναι αναπόφευκτη, αρνήθηκε να συμμετάσχει. Κατά τη γνώμη μας, η γερμανική αποχή από τις πολεμικές επιχειρήσεις οφείλεται στο ότι το γερμανικό κράτος γνωρίζει καλά πως, εξαιτίας της θέσης του, ελάχιστη πολιτική και στρατιωτική επιρροή μπορεί να συγκεντρώσει επί της Λιβύης, πόσο μάλλον να διατηρήσει αυτή την επιρροή μεσοπρόθεσμα απέναντι στους υπόλοιπους πολεμοχαρείς σκύλους που έχουν μαζευτεί στην περιοχή. Μια ματιά σε έναν χάρτη αρκεί για να δει κανείς πόσο δύσκολη είναι η πρόσβαση του γερμανικού κράτους στη Μεσόγειο και τη Βόρεια Αφρική, ειδικά αν ληφθεί υπ' όψη μια κάποια γαλλική ή κυρίως βρετανική αντίθεση στο πέρασμα. Θα μπορούσαμε μάλιστα να δούμε εδώ μια ζοφερή υπενθύμιση από τη μεριά των αγγλογάλλων προς τους φίλτατους Γερμανούς. Ότι καλή είναι η “οικονομική ισχύς”, καλή είναι η “κυριαρχία στους ευρωπαϊκούς θεσμούς”, καλό είναι το θετικό εμπορικό ισοζύγιο και οι παρομοιώσεις με “ατμομηχανές”, αλλά υπάρχει πάντα εκείνη η “γεώ” συνιστώσα της γεωπολιτικής (γεωγραφία + στρατός) που εγκαλείται όποτε υπάρχει ανάγκη και είναι στιγμές που παίζει τον πιο σημαντικό ρόλο. Και εδώ η Γαλλία (νομίζει πως) έ-

Νερό στα ανατολικά: Nubian Sandstone Aquifer (Μεταφράστε το μόνοι σας και εξασκήστε τα αγγλικά σας!)

Ο υδροφόρος ορίζοντας που εκτείνεται κάτω από την έρημο Σαχάρα και κάτω από τέσσερα κράτη της Βορείου Αφρικής περιέχει νερό που συσσωρεύθηκε κατά την περίοδο των παγετώνων και θεωρείται ο μεγαλύτερος του κόσμου. Υπολογίζεται ότι εκεί βρίσκονται 150.000 κυβικά χιλιόμετρα νερού. Αλλά η υπόθεση δεν είναι σκέτο νερό. Από το 1984 μέχρι σήμερα, το Λιβυκό κράτος ισχυρίζεται πως έχει επενδύσει 25 δισεκατομμύρια δολάρια για την κατασκευή ενός συστήματος άντλησης και διανομής του νερού στις παραλιακές πόλεις της Λιβύης. Σύμφωνα με το καθεστώς, πρόκειται για το μεγαλύτερο σύστημα υπόγειων σωληνώσεων και υδραγωγείων στον κόσμο που στον θαυμαστό κόσμο του Google αποκαλείται Great Man Made River, ενώ ο ποιητικός συνταγματάρχης Καντάφι το αποκαλούσε “το ογδοο θαύμα του κόσμου”. Με τους ρυθμούς άντλησης του 2007 υπολογιζόταν ότι τα υδάτινα αποθέματα θα μπορούσαν να κρατήσουν χίλια χρόνια. Οπότε έχει μπόλικο και για πούλημα; Και οι υποδομές έτοιμες; Πειρασμοί...

γνωρίζει καλά πως, εξαιτίας της θέσης του, ελάχιστη πολιτική και στρατιωτική επιρροή μπορεί να συγκεντρώσει επί της Λιβύης, πόσο μάλλον να διατηρήσει αυτή την επιρροή μεσοπρόθεσμα απέναντι στους υπόλοιπους πολεμοχαρείς σκύλους που έχουν μαζευτεί στην περιοχή. Μια ματιά σε έναν χάρτη αρκεί για να δει κανείς πόσο δύσκολη είναι η πρόσβαση του γερμανικού κράτους στη Μεσόγειο και τη Βόρεια Αφρική, ειδικά αν ληφθεί υπ' όψη μια κάποια γαλλική ή κυρίως βρετανική αντίθεση στο πέρασμα. Θα μπορούσαμε μάλιστα να δούμε εδώ μια ζοφερή υπενθύμιση από τη μεριά των αγγλογάλλων προς τους φίλτατους Γερμανούς. Ότι καλή είναι η “οικονομική ισχύς”, καλή είναι η “κυριαρχία στους ευρωπαϊκούς θεσμούς”, καλό είναι το θετικό εμπορικό ισοζύγιο και οι παρομοιώσεις με “ατμομηχανές”, αλλά υπάρχει πάντα εκείνη η “γεώ” συνιστώσα της γεωπολιτικής (γεωγραφία + στρατός) που εγκαλείται όποτε υπάρχει ανάγκη και είναι στιγμές που παίζει τον πιο σημαντικό ρόλο. Και εδώ η Γαλλία (νομίζει πως) έ-

χει το πάνω χέρι έναντι του τρομερού “ευρωπαϊού ετέρου”. Η τουλάχιστον με αυτούς τους όρους γίνεται η συζήτηση περί Λιβύης στη χώρα του Αστεριξ. Στις 16 του Μάρτη και ενώ η συζήτηση περί αεροπορικού αποκλεισμού συνεχιζόταν, η Le Monde έστρωνε παιχνίδι ως εξής:

Ο 21ος αιώνας θα είναι πιθανώς άλλος ένας αιώνας γεμάτος μάχες και αίμα. Οι πολιτικές και διπλωματικές μας επιτυχίες θα εξαρτώνται άμεσα από την ποιότητα των στρατών μας. Για να εξασφαλίσουμε στη Γαλλία και την Ευρώπη τη θέση και την επιρροή τους στον κόσμο, θα πρέπει να έχουμε το κουράγιο να κοιτάξουμε τον πόλεμο κατάματα. Θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι να κάνουμε κάτι τέτοιο χωρίς φόβο και πάθος, αλλά με την ίδια αποφασιστικότητα που έδειξαν εκείνοι που πριν από εμάς έδωσαν τη ζωή τους για τη δική μας ελευθερία και ευημερία⁴.

Είναι μια υπενθύμιση που δεν δόθηκε πρώτη φορά όταν άρχισε η επέμβαση στη Λιβύη, αλλά στις 2 Νοεμβρίου του 2010, όταν το Παρίσι και το Λονδίνο ανακοίνωσαν ότι προχωρούν σε στρατιωτική συμμαχία και θα κανονίσουν, μεταξύ άλλων, τα αεροπλάνα του ενός να μπορούν να απογειώνονται από τα αεροπλανοφόρα του άλλου, για να κάνουν λεία οικονομία. Και όχι, τους Γερμανούς δεν τους φώναξαν στη συμμαχία, προφανώς γιατί στη Γερμανία... “λεφτά υπάρχουν”⁵.

Κι έτσι η εικόνα κλείνει. Αλλά δεν είναι πλήρης. Απομένει το αρχικό κινούν και κρυφός παράγοντας της υπόθεσης, το υποκείμενο που δεν έχει υποκειμενικότητα, εκείνοι κι εκείνες που απουσιάζουν από σχεδόν όλες τις σχετικές αναλύσεις. Το αραβικό προλεταριάτο.

Εξηγήσεις μέρος II: Στο βασίλειο της αντεπανάστασης

Για κάποιον που ακολουθεί την [κάτι σαν' αλλά το δουλεύουμε...] μέθοδο που ακολουθούμε σε αυτό το περιοδικό για να νταραβεριζόμαστε με τέτοια πράγματα, η κατάσταση αυτή τη στιγμή δεν είναι δυσνόητη. Τρεις μήνες τώρα το αραβικό προλεταριάτο εξεγείρεται μαζί με κομμάτια της προλεταριοποιούμενης μεσαίας τάξης. Αυτή η σειρά εξεγέρσεων ήδη έχει συγκλονίσει την σημαντικότερη περιοχή του κόσμου που για κάποιο λόγο ονομάζεται “Μέση Ανατολή” αν και μεγάλο μέρος της βρίσκεται ακριβώς νότια από την Ελλάδα. Μετά από αυτές τις εξεγέρσεις ο κόσμος δεν θα είναι πια ο ίδιος: γιατί τα δικτατορικά καθεστώτα που ως τώρα “εγγυούνται την σταθερότητα” κλονίστηκαν και πολλά από αυτά ήδη αναγκάζονται να ξανασκεφτούν μια σειρά σημαντικά πράγματα, από τις συμμαχίες τους έως την εσωτερική τους πολιτική. Γιατί αυτή η αλλαγή, καθώς είναι τόσο προβλεπόμενη όσο η εξέγερση ήταν απρόβλεπτη, θα ωθήσει εκείνους που ως τώρα επωφελούνταν από την “σταθερότητα” να κινηθούν προληπτικά για να διαμορφώσουν κακήν κακώς μία νέα. Πάνω απ' όλα όμως γιατί ισχύει εκείνο που λέγαμε και στο προηγούμενο τεύχος: γιατί εκείνοι και εκείνες που εξεγέρθηκαν είναι ένα κομμάτι του παγκόσμιου προλεταριάτου που προορίζεται σύντομα για σφαγή γιατί είτε διαισθάνθηκαν αυτό το μέλλον με την καρδιά, είτε με το μυαλό, εξεγέρθηκαν εναντίον του· γιατί απέδειξαν πρώτα και κύρια στον εαυτό τους ότι διαθέτουν πολλή περισσότερη δύναμη από όση είναι διατεθειμένοι να τους αναγνωρίσουν οι αναλυτές, οι πράκτορες και οι επιστήμονες.

Για τα αφεντικά δεν υπάρχει άλλος δρόμος. Οι εξεγερμένοι πρέπει να μπου ξανά στη θέση τους. Και επειδή η δουλειά των Αράβων εξεγερμένων χαρακτηρίζεται από εκείνη ακριβώς την “απεραντοσύνη των σκοπών” που χαρακτηρίζει όλα τα έργα του προλεταριάτου, επειδή κατά τα φαινόμενα δεν μπορούν ακόμη να τη φέρουν σε πέρας (και ποιος αλήθεια μπορεί να τους κατηγορήσει γι' αυτό!), έχει έρθει η ώρα της αντεπανάστασης. Η ώρα που τα αφεντικά αυτού του κόσμου φέρνουν την ανελέητη σύγκρουσή τους πάνω από τα κεφάλια του εξεγερμένου προλεταριάτου και την μετατρέπουν σε εργαλείο καταστολής. Αυτό είναι που συμβαίνει μακρόσυρτα στη Λιβύη, αυτό είναι που συνέβη αστραπιαία στο Μπαχρέιν, αυτό είναι που ίσως θα συμβεί σύντομα

και αλλού. Σαν λυσσασμένοι σκύλοι που αλληλοδαγκώνονται μπρος στο θήραμα, τα “δυτικά κράτη” ή “σύμμαχοι”, μαζί με τους κατάλληλους “εσωτερικούς συμμάχους”, καταστέλλουν την αραβική εξέγερση. Και εν τω μεταξύ κοιτάνε να εξασφαλίσουν ότι μπορούν για τα ειδικά εθνικά καπιταλιστικά συμφέροντα που εκπροσωπούν, από άμεσα χρηματικά κέρδη, μέχρι τη μελλοντική προνομιακή εκμετάλλευση εργασίας και πρώτων υλών, μέχρι καλύτερες θέσεις για τα πλακώματα του άμεσου μέλλοντος. Είναι το ίδιο σχέδιο της αντεπανάστασης που έχει παιχτεί τόσες άλλες φορές, από την Κομμούνα του Παρισιού, μέχρι την επαναστατημένη Ισπανία, μέχρι τον πόλεμο της Βοσνίας. Το ίδιο ξεδιάντροπο, το ίδιο αδυσώπητο, το ίδιο αιματοβαμμένο. Κι όμως, μετά από τόσες επαναλήψεις, η συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων των δυτικών κρατών μπορεί να κάνει για άλλη μια φορά πως δεν το καταλαβαίνει. Είναι κι αυτό σημείο των τραγικών μας καιρών.

Σημειώσεις

1. Με το έλλειμμα σε πετρέλαιο που δημιουργούν στην Ιταλία οι ανθρωπιστικοί βομβαρδισμοί των φίλων της, δεν καταφέραμε να μάθουμε τι έγινε.
2. Αποφασιστικότητα ή... τίποτα, Καθημερινή, 19/3/2011.
3. “Να φύγει, καλεί η συμμαχία τον Καντάφι”, Καθημερινή 30/3/2011. “Οι αντάρτες ζητούν να δρα πιο γρήγορα το ΝΑΤΟ”, Καθημερινή, 7/4/2011. Είναι βέβαια ενδιαφέρον ότι η πόλη Μισράτα που πολιορκείται από τις δυνάμεις του Καντάφι είναι “το τελευταίο προπύργιο των εξεγερμένων στη Δυτική Λιβύη”. Την ώρα που κλείνει η ύλη του περιοδικού (τέσσερις μέρες μετά, 11/4), ο βομβαρδισμός της πόλης συνεχίζεται. Κάπως σαν να θέλουν να τη δώσουν στον Καντάφι για να ξεκαθαρίσουν τα πράγματα...
4. Οι μελλοντικοί μας πόλεμοι (Nos guerres prochaines), 16/03/2011 Le Monde.
5. Εν τω μεταξύ οι Γερμανοί όλο και κάτι κάνουν για το ζήτημα, μόνο που περνάει κάπως ντούκου. Περισσότερα στο περίπτερο [“Πυρηνικές ευαισθησίες στη γερμανία”].

Το βαπόρι απ' την Περσία

Την Παρασκευή 11 του Μάρτη κάποιος είδε αραγμένο στο λιμάνι της Τρίπολης ένα πλοίο με ελληνική σημαία να ξεφορτώνει όπλα. Ήταν μάλιστα πολλά τα όπλα γιατί οι υπεύθυνοι του πλοίου ξεφόρτωναν από τις 6 το απόγευμα μέχρι τις 10 το επόμενο πρωί. Έτσι γράφτηκαν τα πράγματα στο site του Al Jazeera κι έτσι σβήστηκαν μετά τις σχετικές διαμαρτυρίες του ελληνικού υπουργείου των εξωτερικών.

Εννοείται πως όλοι οι εθνικούς υπερήφανοι Έλληνες πρέπει να καταγγείλουμε τον πόλεμο λάσπης που δέχεται η

ελληνική σημαία. Αλλά δεν είναι μόνο η ελληνική σημαία. Επίσης συκοφαντήθηκαν: α) Η Μεσόγειος θάλασσα όπου ουδέποτε έχουν γίνει τέτοια πράγματα και ειδικά από Έλληνες. β) Ο ευγενής θεσμός του εμπόργκο όπλων που τάχα είναι διάτρητος και ο καθένας τον χρησιμοποιεί όπως θέλει. γ) η υγιής επιχειρηματικότητα, εκείνη η μαγική ικανότητα να αδράττει κανείς την ευκαιρία όταν παρουσιάζεται. δ) Η νοημοσύνη των Ελλήνων καπετάνιων που σιγά μην έσκαγαν μύτη στο λιμάνι με ελληνική σημαία. Εκτός πια και αν κάποιος στο Al Jazeera κάτι ήξερε και ήθελε σώνει και καλά να το πει έστω κι έτσι μυστήρια...

Εισαγωγές Λιβυκού πετρελαίου

Χώρα	Εισαγωγές από τη Λιβύη (βαρέλια ανά ημέρα)	% συμμετοχή στις λιβυκές εξαγωγές	% της συνολικής κατανάλωσης που καλύπτεται από λιβυκό πετρέλαιο
Ιταλία	365,742	29%	24%
Γαλλία	177,797	14%	10%
Κίνα	160,676	13%	2%
Γερμανία	138,067	11%	6%
Ισπανία	129,227	10%	9%
ΗΠΑ	60,533	5%	λιγότερο από 1%
Μεγάλη Βρετανία	50,815	4%	3%

Πετρέλαιο

Οι μεγάλοι παίκτες στην αγορά του λιβυκού πετρελαίου. Φυσικά όταν διαβάζει κανείς αυτόν τον πίνακα πρέπει να έχει υπ' όψη ορισμένα επιμέρους σημεία. Π.χ ότι το γαλλικό κράτος έχει μικρότερες από το συνηθισμένο πετρελαϊκές ανάγκες γιατί χρησιμοποιεί πυρηνική ενέργεια για μεγάλο μέρος της ηλεκτροπαραγωγής του. Επίσης ότι το πετρέλαιο δεν είναι το παν στον κόσμο. Αν ήταν έτσι, “αι ΗΠΑ” θα κάθονταν στ' αυγά τους και θα κοιτούσαν τους άλλους να πλακώνονται...

* Πηγή: Stratfor.com.